

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO

Lufthavnveien 11
Postboks 406, 8376 Leknes
Bankgiro 4550.19.02113
Tlf.: 76 05 43 70 - Fax: 76 05 43 79
Mob. 95 88 82 50
Org.nr. 971 396 679
E-mail: lofotrad@poseidon.no
Internettadr. www.Lofotradet.no

Deres ref:

Vår ref:

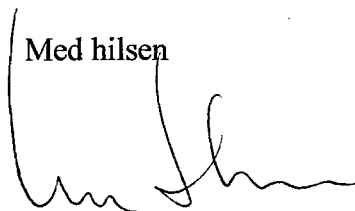
Leknes, 1. april 2003

HØRING STATLIG MATTILSYN – FRAMTIDIG ORGANISERING AV LABORATORIETJENESTEN PÅ MATOMRÅDET.

Lofotrådet har behandlet saken og oversender herved vår uttalelse:

- 1. Lofotrådet vil sterkt understreke betydningen av at en viktig matregion som Lofoten har den kompetanse som ligger i lokalt statlig mattilsyn og tilfredsstillende laboratorietilbud tilstede i regionen.***
- 2. Lofotrådet krever at Fiskeridirektoratets Laboratorium i Svolvær opprettholdes ved statlig eierskap. Jmfør Agendarapporten.***
- 3. Lofoten er en viktig sjømat og landbruksregion og staten kan ikke bidra til at kompetanse som finnes ved laboratoriene i distriktet skal sentraliseres.***
- 4. Lofotrådet krever at mattilsynets innkjøpspolitikk utformes slik at det tilrettelegger for videre laboratoriedrift i Lofoten. Vi ber om at disse elementer bygges inn i statlig laboratoriepolitikk.***

Med hilsen

Geir Selnes
sekretariatsleder

vedlegg: Nytt statlig mattilsyn
 Høringsnotat om framtidig organisering av laboratorietjenesten på matområdet

NOTAT

Fra samarbeidsgruppen i Lofoten

STATLIG MATTILSYN - HØRINGSNOTAT OM FRAMTIDIG ORGANISERING AV LABORATORIETJENESTENE PÅ MATOMRÅDET.

Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Helsedepartementet har utarbeidet vedlagte høringsnotat. Høringsfristen er 5.april i år.

Stortinget gitt følgende føringer for den framtidige organiseringen av laboratorietjenestene på matområdet:

- tjenestene skal organiseres uavhengig av Mattilsynet.
- statlig eierskap til laboratorier skal begrenses til virksomhet som av faglige eller økonomiske årsaker ikke kan ivaretas av andre aktører.
- staten skal bidra til å sikre like konkurransevilkår for privat og offentlig tjenesteyting i laboratiemarkedet. Et viktig moment i den sammenheng er at midler til finansiering av Mattilsynets tjenestebehov skal kanaliseres gjennom tilsynet.
- statens innsats på dette området skal rettes mot å sikre at en del uttalte målsettinger for disse tjenestene blir oppfylt (kap. 4 i høringsnotatet).

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 8 (2002-2003) signaliserte Landbruksdepartementet videre at problemstillinger knyttet til laboratorietjenestene var under nærmere utredning og at en ville komme tilbake til Stortinget med denne saken våren 2003. Departementet har benyttet Agenda Utredning og Utvikling AS til å foreta viktige deler av denne utredningen. Agendas vurderinger og konklusjoner er nedfelt i en egen rapport. Med utgangspunkt i bl.a. denne rapporten har de tre matdepartementene Fiskeridepartementet, Helsedepartementet og Landbruksdepartementet nå foretatt foreløpige vurderinger av hvilke prinsipper som bør legges til grunn for en framtidig statlig politikk på dette feltet.

Det legges opp til en markedsstyrt modell hvor forholdet mellom tilbud og etterspørsel i hovedsak bestemmer prissetting og strukturutvikling. Dette gjelder alle laboratorietjenester som egner seg til konkurranseutsetting og som er knyttet til produksjonskjeden fra jord/fjord til bord. På denne måten legges det opp til en betydelig reduksjon av den overkapasiteten som over tid er bygd opp innenfor dette området.

Arbeidsgruppen har drøftet høringsnotatet og rapportene fra Agenda og vil trekke fram følgende punkter:

- Departementene ser for seg en mulig nedtrapping av kapasiteten hos de kommunale næringsmiddellaboratoriene på 80-100 årsverk av dagens totalt 250 årsverk.
- Mattilsynet vil stille krav til laboratoriene vedr. kvalitet, sikkerhet, beredskap, geografisk dekningsgrad etc.
- Med mindre man velger en ren markedsstyrt struktur skal Fiskeridirektoratets laboratorium i Svolvær bestå men organiseres slik at det etter hvert kan utsettes for konkurranse
- Eventuelle statlige laboratorier skal ikke drive på områder der det ellers finnes et tilfredsstillende kommersielt tilbud. Dette må tolkes slik at laboratoriet i Svolvær kun skal foreta forvaltningsanalyser som ikke kan konkurranseutsettes.
- I høringsnotatet er det gjort et poeng av at de offentlige laboratoriene som eksisterer i dag er til hinder for utvikling og etablering av private laboratorier i distriktene. Til dette vil vi kommentere at det pr. i dag ikke har meldt seg noen private interessenter for å overta

Fiskeridirektoratets distriktslaboratorium i Svolvær. Dette til tross for at laboratoriet er vel etablert og kapital til lokaler og nytt utstyr ikke er nødvendig. Sannsynligheten for at det da vil komme interessenter til Lofoten den dagen det ikke lenger er noe laboratorium her må anses som ren utopi. Det argumenteres videre i kapittel 8.2.1 med at markedsbaserte laboratorietjenester vil ha høyere kvalitet i tjenestene. Dette er etter vårt syn en påstand som ikke er dokumentert. Laboratorieanalyser er presisjonsarbeid som ikke nødvendigvis blir bedre om det innføres tids- og kostnadspress. Et slikt press som en markedsmodell gjerne medfører kan i noen bransjer være gunstig fordi ting blir mer kostnadseffektivt. I laboratoriesammenheng er det derimot grunn til å spørre om ikke kvaliteten på analysene som et resultat av dette heller vil bli dårligere. Et problem i dette markedet er at kunden ikke har noen mulighet til å se kvaliteten på det analyseresultatet han får. Han er nødt til å stole på at det svaret han får er riktig uansett, og at laboratoriets akkreditering er nok for å sikre kvaliteten. Økonomiske motiver er ikke alltid de beste forutsetninger for et slikt tillitsforhold, enten kunden er en næringsmiddelbedrift eller mattilsynet selv.

- Når det statlige mattilsyn etableres vil kommunene bli sittende igjen med arbeidsgiveransvaret for de som arbeider på laboratoriene. Staten vil ta et visst ansvar for disse etter følgende retningslinjer:
 - kommunene skal ha det udelte arbeidsgiveransvaret for laboratoriepersonell i KNT.
 - arbeidstakere på laboratorieområdet skal bli tilbudt om lag de samme vilkår for omstilling som de ansatte som blir overført til Mattilsynet.
 - staten skal dekke deler av kommunenes kostnader med omstillingstiltak rettet mot laboratoriepersonell.

Med utgangspunkt i disse punktene har arbeidsgruppe diskutert Lofotens situasjon.

1. Lofoten har en stor næring både innen landbruk, havbruk, turisme, fiske og fangst. Regionen har en rekke bedrifter som videreforedler råvarene og er godt i gang med omlegging over mot nisjeprodukter, opprinnelsesmerking etc (jfr. Verdiskapningsprogrammet). For en så viktig matregion er det av avgjørende betydning å ha tilstede lokalt den kompetanse som vil ligge i en lokalavdeling av statlig mattilsyn og i laboratorier. Med de betydelige reisekostnader/- tider må disse tilbud ligge i regionen.
2. For å sikre tilstrekkelig kompetanse for næring og forvaltning innen sjømatanalyser må staten ta ansvar for at Fiskeridirektoratets laboratorium i Svolvær skal bestå.
3. For mattilsynet lokalt vil det være faglige argumenter for at et laboratorium bør være lokalisert i Lofoten. Nærkontakten mellom tilsyn og lab har mange fordeler, for eksempel faglig utveksling, dette gjelder begge veier. Lab kan veilede mht prøveuttaking, valg av analyseparameter, tolking av svar osv. Det vil bli en lettere og raskere levering av prøver, som igjen korter tiden før svar foreligger

Det vil utvilsomt være en fordel for alle de som benytter laboratoriet at det befinner seg i lokalmiljøet: nærhet og kjennskap til hva som gjøres. Nærkontakt mellom bruker og lab er viktig mht veiledningsfunksjonen. Det er viktig at bruker får det produktet han er tjent med og som tilfredstiller kravene til dokumentasjon av sin internkontroll.

4. Det vil være mulig å drive et laboratorium i Lofoten i et konkurransemarked for de mer kommersielle analyser som f.eks. til vannprøver og enkle mikrobiologiske analyser på mat etter en overgangsperiode på 3-5 år. I denne overgangsperioden er det nødvendig med økonomisk støtte. Det er en forutsetning at det statlige mattilsynet legger opp til styring av sin innkjøpspolitikk fra laboratoriene som legger til rette for slike lokale løsninger og ikke ekskluderer dem. Analyseprisen vil ligge høyere enn i et stort laboratorium. Dette vil imidlertid oppveies gjennom betydelige innsparing av transportutgifter til laboratorier utenfor Lofoten.
5. For mikrobiologiske analyser er tidsfaktoren for oppstart av analysen av vesentlig

betydning, som er nedfelt i lovverket. For vann er det f.eks. en frist på 12 timer . Denne fristen kan enklest overholdes dersom prøvene analyseres lokalt. Dersom det lokale tilbudet faller bort, kan disse prøvene like gjerne sendes til en nasjonalt/sentralt laboratorium, og det er da fare for vi får ”svenske” tilstander også i Norge (3 store ”analysefabrikker”). Transportutgiftene vil medføre en vesentlig kostnad, ikke bare for næringen men også for tilsyn og kommune.

6. Fiskeridirektoratets laboratorium i Svolvær har spesialkompetanse på sjømat (ferskhet, harskning og andre kvalitetsparameter). For øvrig har både laboratoriet i Svolvær og Næringsmiddeltilsynets laboratorium på Leknes kompetanse på vannanalyser og mikrobiologiske analyser på næringsmidler. Denne kompetansen er viktig å opprettholde både i forhold til fiskerinæring og tilsyn, men også for distrikter hvor kompetansearbeidsplasser kan være mangelfulle. Ved eksport av sjømat kreves det ofte analysedokumenter med offentlig stempel. Stabile rammebetingelser er viktig for å gjøre det mulig å få utviklet gode fagmiljøer lokalt. Dersom rammebetingelser for drift av laboratoriet er usikre og ustabile vil det etter vårt syn være vanskeligere å holde på de ansatte som har best kvalifikasjoner. Utvikling av gode fagmiljøer forutsetter at personellet blir værende i Lofoten lenge nok til å opparbeide seg erfaring og kunnskap om forholdene og næringsmiddelproduksjonen i nærmiljøet. Det er også særdeles viktig at kunnskap som på denne måten bygges opp blir videreført og ikke forsvinner med de ansatte.

UTTALELSE FRA LOFOTRÅDET:

1. *Lofotrådet vil sterkt understreke betydningen av at en viktig matregion som Lofoten har den kompetanse som ligger i lokalt statlig mattilsyn og tilfredsstillende laboratorietilbud tilstede i regionen.*
2. *Lofotrådet krever at Fiskeridirektoratets Laboratorium i Svolvær opprettholdes ved statlig eierskap. Jmfør Agendarapporten.*
3. *Lofoten er en viktig sjømat og landbruksregion og staten kan ikke bidra til at kompetanse som finnes ved laboratoriene i distriktet skal sentraliseres.*
4. *Lofotrådet krever at mattilsynets innkjøpspolitikk utformes slik at det tilrettelegger for videre laboratedrift i Lofoten. Vi ber om at disse elementer bygges inn i statlig laboratoriepolitikk.*

Vedlegg

Hovedpunkter i Agenda rapporten:

I forbindelse med opprettelsen av et nytt statlig mattilsyn har Agenda utarbeidet en rapport som har til hensikt å skape et grunnlag for utvikling av en statlig politikk for laboratorietjenester knyttet til matområdet. I rapporten er det tatt utgangspunkt i dagens situasjon, og ut fra dette skildret 3 fremtidsscenarier. Laboratorietjenestene er i dag preget av mange små kommunale/interkommunale laboratorier, en del små/middels private laboratorier med "store" eiere og noen få store laboratorier, samt 8-9 statlige regionale laboratorier.

Agenda rapporten er ryddig, saklig og oversiktlig, og inneholder de fleste momenter i forhold til laboratorietjenester i Norge. I rapporten er følgende scenarier skildret:

1. Basismodellen: Staten gjør kun nødvendige tilpassninger. Dette innebærer at staten overlater til andre aktører å handle i forhold til KNT-lab., Vet.lab + D-lab og andre statlige lab. Videreføres som i dag, ev. med tilhørighet til annen statlig myndighet.
2. Markedsmodellen: Minst mulig statlig engasjement som inngangsstrategi. Dette innebærer at staten ikke skal engasjere seg i eierskap eller drift av laboratorievirksomhet utover et absolutt minimum. Dvs. referansefunksjoner og FoU virksomhet. Staten vil søke å avhende sitt eierskap i sjømatlab. Samt å skille ut alle kommersiell virksomhet i de andre statlige lab. Handling i forhold til KNT-lab overlates til andre aktører.
3. Statsmodellen: Staten går aktivt inn. Dette innebærer at staten går aktivt inn for å sikre tilstrekkelig kapasitet, kvalitet og tilgjengelighet i alle deler av landet, også i forhold til beredskap, samt sikre tilstrekkelig konkurranse i et marked som ellers antas å ville bli preget av mangelfull konkurranse/monopol lignende tilstander. Statslab etableres med utgangspunkt i de 3 distriktslaboratoriene til Fiskeridirektoratet og noen større KNT-lab, samt deler av VI-lab. I modellen forutsettes det at staten ønsker å "matche" mattilsynet geografisk og etablerer næringsmiddellab. I hver av de 8 regionene, fortrinnsvis i nærheten av de regionale tilsynene. Det kan også tenkes et antall satellitter underlagt de administrative enhetene. Landbruksdep. Eller fiskeridep. Kan tenkes å eie lab., men det er også mulig å tenke seg at kommunene eller private/næringene går inn som deleiere, men hvor staten har eierkontroll.

NYTT STATLIG MATTILSYN

RAPPORT FRA ARBEIDSGRUPPE NEDSATT AV Lofotrådet

FORORD

En gruppe nedsatt på et møte den 5. juni 2002, der ordførerne i Vågan og Vestvågøy var tilstede, legger med dette frem arbeidet med å bevise at Lofoten har et sterkt behov for å få lokalisert et lokalt kontor for det nye statlige mattilsynet og laboratorietjenester til regionen. Grappa har bestått representanter fra Vågan- og Vestvågøy kommuner, Næringsmiddeltilsynet på Leknes, Distriktsveterinæren og Fiskerikontorene i Svolvær og på Leknes.

Arbeidet har endt opp i denne rapporten som skal danne grunnlag for beslutningstakerne i den viktige prosessen med å få på plass en lokal kontorstruktur som skal være best mulig tjenelig for å sikre trygg mat både fra land og fra sjø.

Lofoten, 08.jan.2003

Nils Kaltenborn
Sign.
Vestvågøy kommune

Trude Mørk
Sign.
Vågan kommune

Marit Olsen
Sign.
Fiskeridirektoratet Region
Nordland, Distriktslaboratoriet
Svolvær

Marianne Hansen
Sign.
Næringsmiddeltilsynet
i Lofoten

Edvard Benjaminsen
Sign.
Statens Dyrehelsetilsyn
Distriktsveterinær Lofoten

Per Ole Johansen
Sign.
Fiskerikontoret Vestvågøy

NYTT STATLIG MATTILSYN

INNHold

1. INNLEDNING

1.1 Gruppas arbeid – fra regionalt til lokalt mattilsyn

1.2 Departementets kriterier

2. GRUPPAS SAMMENDRAG/FORSLAG

3. ARBEIDSOPPGAVER

3.1 Næringsmiddeltilsynet

3.2 Fiskeridirektoratet

3.2.1 Produksjon av sjømat

3.2.2 Fokus på kvalitet

3.2.3 Kontrolloppgaver

3.3 Miljørettet helsevern

3.4 Statens Dyrehelsetilsyn

4. TILSYNSOBJEKTER

4.1 Mattilsynets totale tilsynsobjekter

4.2 Generering av tilsynsaktivitet

5. STILLINGER

5.1 Overgang av personell

6. DAGENS SITUASJON

6.1 Fagkompetanse

6.2 Økonomi

7. UTFORDRINGER

7.1 Nye tilsynsmetoder

7.2 Mattilsyn/miljørettet helsevern

8. ALTERNATIVE LØSNINGER

Alt. 1

Alt. 2

Alt. 3

9. VURDERINGER

10. KONKLUSJON

VEDLEGG; sammenlignende statistikk

1.0 INNLEDNING

Stortinget har vedtatt at det skal etableres et statlig mattilsyn fra og med 2004. Mattilsynet skal omfatte oppgaver som statens næringsmiddeltilsyn, landbrukstilsynet, Statens dyrehelsetilsyn – fylkesveterinærene, de kommunale næringsmiddeltilsynene, Fiskeridirektoratets kontrollverk og distriktsveterinærene i dag utfører. Dette innebærer bl.a. at det kommunale næringsmiddeltilsynet overtas av staten. Det nye Mattilsynet vil omfatte en sentral enhet, 8 regionkontorer og 50-65 lokale kontorer. På møte 5.juni 2002 der ordførerne fra Vågan og Vestvågøy var tilstede, ble det vedtatt følgende:

** Det nedsettes en arbeidsgruppe med representanter for næringsmiddeltilsynet, kommunene og kontrollverket for å se på ulike modeller for statlig mattilsyn og laboratorietjenester i Lofoten.*

** Lofoten arbeider for å få regionalt mattilsyn lagt hit.*

I brev av 18.7.02 fra Vågan kommune til fiskeriministeren går kommunen inn for at det lokale mattilsynskontor for Lofoten legges til Leknes. Dette har arbeidsgruppen lagt til grunn for sitt arbeid og vi har således ikke vurdert andre alternativer i Lofoten.

Etter at stortinget i sommer fastslo at også fisk skulle tas med i mattilsynet allerede fra starten av, har det vært naturlig å involvere fiskerikontorene i Lofoten i arbeidet. Arbeidsgruppen har hatt en rekke møter og følgende har deltatt:

- * Trude Mørk, Vågan kommune
- * Marit Olsen, Fiskeridirektoratet Region Nordland Distriktslaboratoriet, Svolvær
- * Marianne Hansen, Næringsmiddeltilsynet i Lofoten
- * Per Ole Johansen, Fiskerikontoret Vestvågøy
- * Edvard Benjaminsen, Statens Dyrehelsetilsyn, Distriktsveterinær Leknes
- * Nils Kaltenborn, Vestvågøy kommune

1.1 Gruppas arbeid – fra regionalt til lokalt mattilsynskontor

Arbeidsgruppen arbeidet i starten mye med regionalt mattilsyn og hadde mange, gode argumenter for å legge et slikt kontor til Lofoten. Rett før sommerferien vedtok regjeringen hvor de regionale kontorene skulle ligge. For Nordlands vedkommende falt valget på Sortland. Denne beslutningen ble fattet uten noen form for høring, og møtte med mye kritikk. Viser til brev av 8.7.02 fra ordføreren i Vestvågøy til landbruksministeren.

Arbeidsgruppen har etter dette ikke gjort mer arbeid med regionalt mattilsyn. Denne fremstillingen presenterer gruppas rapport om lokalt mattilsynskontor. Gruppen vil komme med en egen rapport om laboratoriene. Arbeidsgruppa ser det ikke som sitt mandat å vurdere alle de personalpolitiske spørsmål som dukker opp ved overføring av ansatte fra kommune til stat.

Landbruksdepartementet har lagt opp til at plasseringen av de lokale mattilsynskontorer skal skje etter at det er tilsatt direktører for det sentrale mattilsyn og for de regionale mattilsyn. Det

sentrale mattilsynet har fått tilsatt direktør, Joakim Lystad. Stillingene som regionale direktører ble utlyst uke 3. Gruppas hensikt er at denne rapporten skal kunne brukes i argumentasjonen for å få et lokalt mattilsynskontor lagt til Lofoten.

1.2 Departementets kriterier

Staten har sagt følgende om kriterier for lokalisering av lokale mattilsynskontorer:

Faglige

- *muligheter for fruktbart faglig samarbeid med et eksisterende/nyopprettet laboratorium*
- *nærhet til lokalisering av eventuelle interkommunale løsninger innenfor miljørettet helsevern*
- *nærhet til lokal forvaltning og lokale fagmiljøer av ulik art*
- *behovet for å sikre kompetente og robuste enheter*

Personalpolitiske

- *Det er ikke ønskelig at personell må skifte bosted som følge av relokalisering av lokale enheter*
- *Mulighetene for å opprette satellitter eller hjemmekontorløsninger for dagens personell må holdes åpen der forholdene taler for dette.*

Kommunikasjonsmessige

- *avstand til tyngdepunktet av tilsynsobjektene*
- *nødvendig nærhet til tilsynsobjektene*
- *kommunikasjonsmessige forhold i området for øvrig (ferger, vinterstengte veier mv.)*

Økonomiske

- *Omstillingskostnader (flyttekostnader, ventelønn mv. – kostnader knyttet til flytting av personell, kostnader knyttet til etablering av ny infrastruktur)*
- *Driftskostnader (husleie, reisekostnader, rekruttering av personell)*

Departementene legger som et hovedprinsipp til grunn at arronderingen og lokaliseringen av de lokale enhetene må skje med utgangspunkt i de oppgaver som det utøvende tilsynet skal løse og den kompetanse som oppgaveløsningen vil kreve. Departementet anser det dessuten som viktig at det finnes løsninger som ivaretar personalpolitiske hensyn på en god måte. I den sammenheng vises til at nåværende arrondering etter departementenes vurdering i stor grad har sin basis i lokale bruker-behov og at det derfor vil være naturlig at det nye tilsynet tar utgangspunkt i nedslagsfeltene til de nåværende tilsynene når inndelingen av tilsynets lokale enheter skal foretas. Her må det imidlertid legges til at en vil måtte foreta de tilpasninger som er nødvendig for å få en hensiktsmessig tilsynsstruktur overfor både landbasert matproduksjon og sjømat og for å kunne etablere robuste og funksjonsdyktige enheter."

Departementet har tidlig slått fast at antall lokale mattilsynskontorer skal reduseres til 55-60 i forhold til dagens 89 næringsmiddelkontroller og at antall ansatte på hvert kontor ikke bør være under 10-12. Det kan tenkes at det kommer et forslag om at Lofoten skal høre under et mattilsynskontor for et større område, for eksempel Lofoten og Vesterålen eller under Hålogaland. Dette danner utgangspunktet for arbeidsgruppas forslag og argumentasjon.

2. GRUPPAS SAMMENDRAG/FORSLAG

1) Arbeidsgruppa vil sterkt understreke behovet for at det legges et lokalt mattilsynskontor i Lofoten. Nærhet til den fagkompetanse som mattilsynet vil omfatte, vil være av meget stor betydning for en positiv utvikling for Lofotens to basisnæringer, landbruk og fiske, og for foredling av produkter fra disse to næringer.

2) Arbeidsgruppa mener at Lofoten og Vesterålen bør ha hvert sitt lokale mattilsynskontor på grunn det store antall tilsynsoppgaver som skal gjøres til aller døgnets og årets tider (eksempel: slaktesesongene, innkomne båter med fangst). På grunn av reisetid vil det være meget kostbart og urasjonelt å betjene hele Lofoten og Vesterålen fra ett kontor, enten i Lofoten eller i Vesterålen.

Ut fra antall tilsynsobjekter er næringsmiddeltilsynet i Lofoten og Vesterålen jevnstore og utgjør tilsammen 30% av antall tilsynsobjekter i hele Nordland. I Nordland er det således ytre områder av Helgeland, Salten og Lofoten/Vesterålen som dominerer. Innenfor Fiskeridirektoratets ansvarsområde er Lofoten og Vesterålen jevnstore når det gjelder fangstmengde mens Lofoten har 50% flere tilsynsobjekter. Lofoten og Vesterålen har 44% av antall tilsynsobjekter i hele Nordland. For Dyrehelsetilsynets del er Vesterålen (inkludert Lødingen) noe tyngre med flere bruk/konsesjoner (13% mer) enn Lofoten.

Tallene viser at både Lofoten og Vesterålen er tunge områder når det gjelder matproduksjon og har et langt større behov for mattilsyn enn andre deler av Nordland.

3) Dersom det skulle være aktuelt å organisere mattilsynet i større enheter bør det skje med et hovedkontor og underkontor(er). Hovedkontoret bør i så fall legges til Lofoten. Argumentet her er den tyngde Lofoten og Vesterålen utgjør i forhold til resten av Nordland og at Sortland allerede har fått det regionale kontor for Nordland. Lofoten har dessuten et større antall tilsynsobjekter enn Vesterålen (med unntak av landbruk).

4) Fiskeriministeren har gitt uttrykk for at lokale mattilsynskontorer bør lokaliseres nær veterinære tollklareringsstasjoner (finnes på Sortland). Arbeidsgruppen vil sterkt hevde at dette bare kan være et lokaliseringskriterium på linje med mange andre.

5) Arbeidsgruppa foreslår at det lokale mattilsynskontor for Lofoten lokaliseres til Leknes. Dette fordi det interkommunale næringsmiddeltilsyn for Lofoten er her i dag, fordi Fiskeridirektoratet har ett av sine kontor på Leknes, og dette er en sentralt plassering i forhold til virksomhetene som skal føres tilsyn med. Her er lokalisert et slakteri med slakting 2-4 dager hver uke, unntatt 8 uker om høsten når det er daglig slakting. Leknes ligger i en fiskeritung region og Vestvågøy er den dominerende landbrukskommune i Lofoten. Dessuten har Leknes et allsidig fagmiljø (se side 16) som vil bidra til et godt faglig miljø og lette rekruttering til mattilsynets stillinger. Antall stillinger som i dag arbeider med mattilsyn i Lofoten, utgjør ca 12-14.

6) Samlet sett mener arbeidsgruppa at forslaget om mattilsynskontor for Lofoten, lokalisert til Leknes, på en meget god måte tilfredsstiller de kriterier stortinget har vedtatt.

3. ARBEIDSOPPGAVER

Næringsmiddeltilsynet i Lofoten, Fiskeridirektoratet ("Sjømat-tilsynsdelen") og Statens Dyrehelsetilsyn v/distriktsveterinær har ansvar for tilsyn med alle foretak som frembyr mat (kafeer, restauranter etc), produserer mat/fisk, vannverk, fiskemottak og oppdrett, båter husdyr, dyretransport med mer i Vågan, Vestvågøy, Flakstad og Moskenes kommune. For mer detaljer se oversikt vedlegg 1: tilsyn og kontroll.

Kommunene har ansvar for å føre tilsyn med kommunal samfunnsmedisin som inkluderer smittevern, helsestatistikk og epidemiologi, helsemessig beredskap med mer.

3.1 næringsmiddeltilsynet

Næringsmiddeltilsynet (unntatt laboratoriet) har følgende oppgaver:

Inspeksjon av virksomhet der det vektlegges personlig hygiene, lokalitetenes utforming og hygieneiske standard, temperaturkontroll, funksjonalitet, merking av varer, redelighet. Det blir alltid skrevet rapport til virksomheten etter en inspeksjon. Her vil det fremgå om det ble observert eventuelle forskriftsbrudd. Det vil samtidig bli utferdiget eventuelt varsel om vedtak i denne rapporten, dersom det skulle være regelverksbrudd i virksomheten. Ved alvorlige overtredelser vil det alltid bli gjort en oppfølgende inspeksjon. Ved mindre alvorlige overtredelser aksepteres tilbakemelding fra virksomhet om at forholdet er korrigert. Det finnes ulike virkemidler for alvorligheten i regelverksovertredelse. Så som pålegg om stenging, tvangsmulkt, tilbaketrekking av godkjenning m.v. For noen virksomheter vil det være aktuelt å inspisere disse flere ganger pr. år, mens andre ikke behøver så hyppig inspeksjon. Det vurderes for hver virksomhet i hvilken kategori de skal plasseres med hensyn til fare for mattrygghet.

Kjøttkontroll er en fysisk kontroll av hvert enkelt slaktedyr på slakteri. Denne kontrollen finansieres fra SNT etter en dagsverkpris som beregnes ut fra størrelsen og produksjonen på slakteriet. Dette medfører mye arbeid med basis i veterinærmedisin/utdanning. Det skal utføres levendedyrkontroll på alle dyr som skal slaktes, samt post mortem, etter at de er ferdig slaktet. Det skal føres tilsyn med dyrevern frem til og med avliving, og hygiene under hele slakteprosessen, lagring og utlasting fra slakteriet. For øvrig føres det tilsyn etter samme prinsipper som alle andre virksomheter, men med basis i særforskrifter som er mer spesifikke i henhold til krav.

Det gjennomføres flere ulike overvåkningsprogrammer som er nasjonalt basert. De fleste prøvene analyseres ved NT's eget lab, men en del prøver av typen fremmedstoffer som tungmetaller, giftstoffer og hormoner utføres ved nasjonale laboratorier.

Hvalkjøttkontroll er en del av det kommunale tilsynet, som ”stykkfinansieres” gjennom direkte fakturering av hvalkjøttmottakene. Tilsynet som sådan er lagt opp som annet tilsyn. Kontrollen av kjøttet er lagt opp etter særforskrift og erfaringer.

Revisjon av virksomhet der det vektlegges om deres internkontrollsystem sørger for at næringsmiddelregelverket overholdes. Dette er en dokumentgjennomgang, med intervjuer og eventuell tilleggsinspeksjon underveis for å få bekreftet arbeidsrutiner i forhold til eget internkontrollsystem. Alle virksomhetene skal ha et fungerende internkontrollsystem. Det vil på samme måte som ved inspeksjon utferdiges rapport med evt. varsling av vedtak og samme type oppfølging som ved inspeksjon. Også her vurderes hver enkelt virksomhet ut fra hensynet til mattrygghet.

Saksbehandling er en stor og omfattende del av tilsynets arbeid. Alle virksomheter som selger eller frembyr næringsmidler skal være godkjent av næringsmiddeltilsynet. Før en ny virksomhet starter opp skal de søke om godkjenning, og utarbeide et plandokument som vi kan gi vår tilslutning til. Det er mye arbeid i denne prosessen for å fange opp alle de ulike forhold som skal være på plass før en virksomhet starter opp. De aller fleste virksomhetene gis en tidsbegrenset godkjenning, som krever en ny søknad om godkjenning og saksbehandling fra tilsynets side når dette skjer. De fleste godkjenningene har en løpetid på 2-5 år. I tillegg til saksbehandling for hver enkelt virksomhet, kommer annen saksbehandling i tillegg. Korrespondanse/kommunikasjon med andre næringsmiddeltilsyn, SNT, Statens dyrehelsetilsyn, samt andre tilsyn som har fagfelt som tangerer vårt fagfelt.

Rapportering utføres til flere instanser. Statens næringsmiddeltilsyn krever kvartalsrapporter vedrørende statlig delegert tilsyn inkludert importkontroll, samt månedsrapportering for tilsyn/kontroll ved slakteri. Det er årsrapportering til kommunene, SNT, Statens dyrehelsetilsyn, m.fl. Denne type rapportering krever et godt fungerende dataprogram som krever ukentlige oppdateringer. Vi er derved avhengig av en datakyndig person til å følge opp programvaren til enhver tid. Det utføres i tillegg rapportering over utførte analyser som en del av det nasjonale overvåkningsprogrammet.

3.2 Fiskeridirektoratet

3.2.1 Produksjon av sjømat

Når det gjelder produksjon av sjømat må en trygt kunne si at Lofoten er en stor aktør. Lofotfisket har fra tidens morgen lagt grunnlag for den spesielle mottaksstrukturen med mange enheter spredt langs hele det langstrakte landskapet. I dag teller godkjente tilvirkningsanlegg for fisk og fiskevarer i Lofoten 98. I år ble det landet 45000 tonn skrei rund vekt i Lofoten, inklusive Værøy og Røst. Dette er en middels god Lofotesesong. Det deltok knapt 1600 fartøy, og regner vi at hvert fartøy i gjennomsnitt gjør 30 sjøvær, betyr dette anslagsvis 50000 landinger. Av Lofotkvantumet ble det produsert 25000 tonn til tørrfisk Dette er en produksjonsform som Lofoten er alene om. Lofotesesongen er hektisk, og preget av at stort volum skal produseres og omsettes på kort tid. Arbeidet foregår ofte til store deler av døgnet tider.

Sildefisket er blitt et viktig sesongfiskeri for Vågan hvor det finnes 5 mottaksanlegg. I vest-Lofoten finnes det 1 anlegg. Det ble landet omkring 14000 tonn sild i Lofoten i fjor. I tillegg

har fryseanlegget ved Lofotterminalen i Vestvågøy i år mottatt landinger fra Islandske sildetrålere på omkring 5600 tonn frossen sildefilet for transitt.

I Vestvågøy finner vi Lofoten Trålrederi som er landets største. Rederiet består av 5 ferskfisketrålere og 2 rundfrysetrålere som leverer fisken til den lokale filetindustrien. Flåten lander omkring 6000 tonn hvitfisk ut fra dagens kvotegrunnlag.

I tillegg til dette foregår det betydelige landinger av andre arter som hyse, sei og blåkveite fra den konvensjonelle flåten utenom sesongene som her er nevnt. I fjor ble det landet totalt 47000 tonn hvitfisk i kommunene Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan. Det er registrert 774 fartøy i merkeregisteret i de samme kommunene.

Når det gjelder oppdrett er Lofoten også en betydelig aktør på matfisk av laks. Det finnes i dag 27 konsesjoner på laks og ørret hvor halvparten ligger i Vågan. Når det gjelder oppdrett av marine arter står vi i Lofoten på terskelen til en kommersialisering med til sammen 23 tildelte konsesjoner. Dette har først og fremst sammenheng med yngelprodusenten Lofilab som har utviklet seg til å bli en av landets fremste leverandør av torskeyngel. I år har bedriften klart å få frem en levedyktig produksjon på om lag 750000 torskeyngel. I tillegg til dette registrerer Fiskerikontorene en økende interesse for skjellproduksjon i Lofoten. De første tillatelsene er allerede tildelt, og i Vestvågøy er det lagt ut 2 anlegg for dyrking av blåskjell.

I Lofoten finnes det 20 fartøy med kvalkonsesjon, og 5 mottak for kvalkjøtt. Kvalfangsten er underlagt strenge regler både når det gjelder fangst og hygiene. Hvert fartøy må årlig gjennomgå en godkjenningsordning som utføres av Fiskeridirektoratets personell. Det er næringsmiddeltilsynet som fører kontroll med kjøttkvaliteten.

3.2.2 Fokus på kvalitet

Det er kjent at konvensjonelle norske fiskeprodukter ikke er best med hensyn til kvalitet i markedet, og dette er etter hvert blitt et problem. Korte og hektiske sesonger kombinert med innføring av prinsippet om å by på fangstene har økt presset på kjøperne for å kapre seg råstoff. Dette har igjen fått den uheldige konsekvensen at kjøperne satser i større grad på volum enn på god råstoffkvalitet.

Fiskeridirektoratet har derfor måtte iverksette tiltak overfor denne problematikken. I forbindelse med økende satsing på ressurskontroller, som har sammenheng med avdekking av stadig flere fiskefusksaker, har tilsynsapparatet samtidig fått instruks om å kontrollere råstoffkvaliteten ved landinger.

Kontroll av råstoffkvalitet må nødvendigvis foretas i forhold til enkeltlandinger med utgangspunkt i førstegangsbehandlingen om bord i fartøyene, og er derfor svært ressurskrevende.

3.2.3 Kontrolloppgaver:

Egenkontroll/Inspeksjon

Alle godkjente tilvirkningsanlegg og frysefartøy er pålagt å ha en egenkontroll basert på kritisk kontrollpunktanalyse (HACCP). Fiskeridirektoratet har som oppgave å påse at denne dokumentasjonen følges og at pålagte prøver tas ut, dette være seg, vann, is, sjøvann og produktprøver. Fiskeridirektoratet tar også ut referanse/kontrollprøver, samt prøver i

forbindelse med overvåkingsprogram bl.a. medisinst, skjell, fôr, røkte produkter med mer. Kontroll av bygninger og hygiene utføres også.

Attester

Der bedriften skal eksportere fisk eller fiskevarer blir det bedt om attest på varene. Disse blir i så tilfelle kontrollert mht kvalitet og forskriftsmessig merking, ev. i samsvar med bransjestandard.

Kvalitet, råstoff

Kvaliteten kontrolleres bl.a. ved kontroll av fagmessig utført bløgging, at fisken er tømt for blod, ikke sjødød fisk/adskilles fra levende fanget fisk. Temperatur og lagring kontrolleres. Ved produksjon av saltfisk kontrolleres fagmessig utført flekking, fjernet nakkeblod og blodstuss, rent salt osv.

Revisjon

Fiskeridirektoratet reviderer anleggenes egenkontroll årlig. Ved avvik i egenkontrollen må det utføres etterkontroll for å kunne påse at avvikene lukkes i henhold til krav i regelverket. Dette er et betydelig arbeid.

3.3 Miljørettet helsevern

Kommunal samfunnsmedisin har følgende ansvarsområder:

- Miljørettet helsevern
- Smittevern
- Helsestatistikk og epidemiologi
- Helsemessig beredskap
- Organisasjon og ledelse
- Kvalitetssikring
- Sosialmedisinske funksjoner
- Kunnskap om og anvendelse av helserett
- Medvirkning i henhold til kommunehelsetjenestelovens § 1-4, 3. ledd og § 3-5.

Arbeidsoppgaver som hører naturlig sammen med næringsmiddeltilsynets oppgaver:

- Tilsyn med drikkevann
- Tilsyn med badeanlegg og bassengbad
- Tilsyn med campingplasser
- Tilsyn med hoteller, herberger og serveringssteder
- Tilsyn med forsamlingslokaler
- Tilsyn med barnehager
- Tilsyn med skoler
- Tilsyn med frisørsalonger og solarier
- Tilsyn med røyking på utesteder
- Opplysning knyttet til ernæring

Samarbeid mellom næringsmiddeltilsyn og kommunehelsetjeneste i utbruddssituasjoner som angår mat og drikke.

3.4 Statens dyrehelsetilsyn

Statens dyrehelsetilsyn er underlagt Landbruksdepartementet og har i dag tre forvaltningsnivåer:

1. Sentralforvaltningen
Sentralforvaltningen leder hele organisasjonen og er Landbruksdepartementets viktigste rådgiver i forvaltningsfaglige spørsmål om dyrehelse og dyrevelferd.
2. Fylkesveterinæren.
Ni fylkesveterinærer leder Dyrehelsetilsynets virksomhet i regionene. Nordland har egen fylkesveterinær lokalisert til Tjøtta.
3. Distriktsveterinæren
Et landsdekkende nettverk av 190 distriktsveterinærer er Dyrehelsetilsynets lokale myndighet.
I Lofoten er det to distriktsveterinærer i 52 % stilling. Den ene er distriktsveterinær i Vågan og bosatt i Svolvær. Den andre er distriktsveterinær i Lofoten (Vestvågøy, Flakstad, Moskenes), bosatt i Leknes.

Statens dyrehelsetilsyn har følgende oppgaver:

Dyrehelsetilsynet har ansvar for å føre tilsyn med offentlige bestemmelser som gjelder dyrehelse og dyreværn for husdyr, oppdrettsfisk og skjell, villfisk, vilt, sports- og selskapsdyr og eksotiske dyr.

Dette omfatter bl.a. overvåkning av ulike smittsomme sykdommer eks. skrapesjuka hos sau, paratuberkulose hos storfe og geit, brusellose hos gris, salmonella hos fjørfe, ILA hos laks osv.

Dyrehelsetilsynet godkjenner nybygg og ominnredninger av hus til storfe, hest og gris og fører jevnlig tilsyn med drift av oppdrettsanlegg. Videre føres tilsyn med dyretransporter av ulik art herunder inspeksjon av brønnbåter.

Dyrehelsetilsynet fører tilsyn med hygiene i melkerom. (I denne sammenheng har dv tilsyn, mens KNT fatter vedtak, da vedtaksmyndigheten i dette tilfellet er tillagt næringsmiddeltilsynet)

Dyrehelsetilsynet fører også tilsyn med offentlige bestemmelser som regulerer arbeid utført av veterinærer og annet dyrehelsepersonell.

Dyrehelsetilsynet administrerer en døgnkontinuerlig veterinær vaktordning.

I hvert distrikt er det en dyreværnemnd. Dyrehelsetilsynet har et faglig og administrativt ansvar for nemndenes arbeid.

Distriktsveterinæren er tilgjengelig for publikum med informasjon, veiledning og tilsyn.

4. TILSYNSOBJEKTER

Statens Dyrehelsetilsyn har 511 tilsynsobjekter som omfatter driftsbygninger for husdyr, oppdrettsanlegg, slakteri, avfallsanlegg, dyrebutikker med mer. Næringsmiddeltilsynet har 335 tilsynsobjekter som omfatter bl.a. vannverk, næringsmiddelproduksjon (som ikke er underlagt Fiskeridirektoratet), slakteri, dagligvarebutikker, kiosker, restauranter osv. Fiskeridirektoratet har 98 fiskemottak foruten båter, trålere og oppdrettsanlegg. Antall tilsynsobjekter er totalt beregnet til 937.

4.1 Mattilsynets totale tilsynsobjekter – henviser til tall 2000 og 2001.

Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan						sum
Statens Dyrehelsetilsyn	Husdyr	Zooforretning, Pensjonat	Produksjon	Konsesjoner fisk/skjell	UV-anlegg	
	447	3	11	46	4	511
Næringsmiddeltilsynet i Lofoten	Statlig delegert	Vannverk	Detaljister	Prod. Pakking/lagring	Servering Salg direkte til forbruker	
	10	77	67	23	158	335
Fiskeridirektoratet Region Nordland	Fartøy i merke-registeret	Tilvirkningsanlegg	Konsesjoner Laks og ørret	Konsesjoner Marin fisk	Konsesjoner Skjell	
	774	98	27	23	15	937

Viser til mer utfyllende tall, og sammenlignende tall med Vesterålen og Nordland i vedlegg 2,3 og 4.

4.2 Generering av tilsynsaktivitet

Tilsynsobjektene som er satt opp ovenfor genererer aktivitet. Det utføres inspeksjoner som fører til pålegg og oppfølgende inspeksjoner. Det tas ut prøver som kan gi grunnlag for nye handlinger så som nye prøver, veiledning evt ny inspeksjon – alt dette med påfølgende rapportskriving.

Det gjøres et nitid arbeid for å prioritere de virksomhetene som gir størst mulig helsefare, da kapasiteten til oppfølging bare er ca 10%. Hvert enkelt tilsynsobjekt genererer mange nye oppgaver.

Eksempelvis kan man for Næringsmiddeltilsynet i Lofoten si at de 335 tilsynsobjektene vi har primært utløser ca 600 planlagte ordinære tilsyn, men de vil også utløse oppfølgende tilsyn, prøvetaking, rapportskriving m.v.

For Fiskeridirektoratets del føres det kontroll med ca 1% av alle landingene av fisk. Med tanke på de ulike sakene vedrørende "fiskefusk" i Lofoten ser man helt klart behovet for økt innsats med å føre tilsyn med både kvalitet og redelighet innen fiskerinæringen. Dette forhold gjelder også innen Næringsmiddeltilsynet, der stadig flere saker om smugling av varer, juks med holdbarhet, dårlig hygiene med videre går igjen ved en del virksomheter. Det synes å være et voksende problem.

5. STILLINGER

Stillingshjemler for å utføre tilsynet pr. i dag:

NT Lofoten	Fiskeridirektoratet	Dyrehelsetilsynet
2,5 veterinærer	6,0 inspektører*	2 x Distriktsveterinær II
2,0 inspektører	1,5 konsulenter	
0,5 fullmektig	1,0 sekretær	
0,5 kontrolltekniker	1,0 Saksbehandler	

* 4 i Svolvær, 2 på Leknes.

Det av miljøretta helsevern som utføres i våre kommuner, blir gjennomført av ”kommunelege 1” i de respektive kommuner.

5.1 Overgang av personell

Det er satt i gang en kartleggingsprosess for å identifisere hvilke stillinger som skal overføres. Utvelgelsen skal skje på objektivt grunnlag, det vil si at det personell som gjennom årsverkkartleggingen viser at de i hovedsak har arbeidet med oppgaver knyttet til tilsyn blir valgt ut først.

I forbindelse med overgangen av personell til det nye mattilsynet skal de departementene som står for ansvarlig for gjennomføringen utarbeide retningslinjer for personellovergangen. En forutsetning for prosessen er at flest mulig av de berørte skal finne løsninger tilpasset den enkelte ansattes ønsker og behov.

Overgangen vil skje etter statlige retningslinjer (Tjenestemannsloven) og etter forhandlinger med de tillitsvalgte og den enkelte. Samme overgangsordninger vil gjelde for statlige og kommunalt ansatte.

Konsekvenser lokalt

For å bevege oss ned på det lokale plan og ser på Lofoten som region, vil det for de lokale Fiskerikontorene bety at det personell som i hovedsak har arbeidet med kvalitetsrelaterte oppgaver vil måtte påregne seg å bli overført til det nye mattilsynet.

Gjennomgang av årsverkkartleggingen tyder på at ca 4-7 stillinger fra Fiskeridirektoratet i Lofoten vil overføres til det nye mattilsynet. I tillegg vil de 5 ansatte på Distriktslaboratoriet bli organisert utenfor Fiskerikontoret.

For Næringsmiddeltilsynet i Lofoten vil det bety at 5,5 av 8 stillinger blir overført til det nye mattilsynet. Dvs stillingene som har basis i laboratoriet skal etter kriteriene som er satt opp ikke følge med over i det nye mattilsynet.

For distriktsveterinærene er situasjonen slik at deres arbeid er av tilsynskaraktér, og derved overføres til det nye mattilsynet. Det kan imidlertid bli endringer på stillingsprosenter, slik at en av DVII stillingene blir omgjort til DVI før det nye mattilsynet er etablert.

6. DAGENS SITUASJON

6.1 Fagkompetanse

Næringsmiddeltilsynet, Fiskeridirektoratet og Statens Dyrehelsetilsyn har til sammen en unik fagkompetanse mhp fag og forvaltning av mat og dyr i Lofoten.

Næringsmiddeltilsynet har høy kompetanse innen veterinærfag, ingeniørfag og teknisk spesifikk utdanning for å serve forbrukere, virksomheter og privatpersoner mhp veiledning og råd innen næringsmiddelhygiene. Fiskeridirektoratet har unik fagkompetanse innen fiskeri mhp hygiene, tilsyn og ressurskontroll både på kai og for grunnressursen i havet.

Dyrehelsetilsynet har kompetanse innen dyrehelse, dyrevelferd, hygiene, saksbehandling og rådgiving..

6.2 Økonomi

Vi ser fordelene ved å samle oss til en større enhet. Dette gir fordeler både med et større fagmiljø, og bedre økonomiske rammer som det kan prioriteres innenfor. Vi vil få en robust og fremtidsrettet enhet som ikke vil stå tilbake for andre lokale enheter i vår region.

7. UTFORDRINGER FREMOVER

7.1 Nye tilsynsmetoder

Det nye mattilsynet skal basere mye av sitt tilsyn på virksomhetenes eget internkontrollsystem. Det vil si at det blir mer type revisjonsbasert, enn type inspeksjonsbasert tilsyn. Det har imidlertid vist seg siden –95 da internkontrollprinsippet ble innført og frem til i dag, at det i tillegg til revisjoner er et stadig behov for ordinære inspeksjoner i tillegg. Dette har flere årsaker. Det kan være manglende kunnskaper hos virksomhetene, enten pga manglende vilje, eller manglende evne til å ta til seg de nye kravene som stilles.

Virksomhetene har det fulle ansvar for å ha et fungerende internkontrollsystem. Man vil måtte påregne å benytte virkemidlene hardere fremover for å få gjennomslag for næringsmiddellovgivningen, og viktigheten av denne.

Virksomhetene er, delvis gjennom spesifikt regelverk, forpliktet til å ta ut et visst antall prøver som skal holde en slik kvalitet at tilsynet kan benytte disse i sin vurdering av om virksomheten drives etter næringsmiddelregelverket. Det er en god del bedrifter som ikke tar påkrevde prøver, og det er derfor et potensiale for større volum på prøvemengden, noe som vil være en styrke for lokalt laboratorie.

7.2 Mattilsyn/miljørettet helsevern

Argumenter for et fortsatt samarbeid: Mattilsynet vs Miljørettet helsevern:

- Mattilsyn og MHV er begge opptatt av miljøfaktorers innvirkning på folks helse.
- Ansatte i mattilsyn og MHV har ofte svært lik naturvitenskapelig bakgrunn og arbeidsmetode.
- Både MHV, smittevern og arbeidet med helsestatistikk og epidemiologi er nyttig for arbeidet i de lokale mattilsynene.
- Stordriftsfordeler eks. ferieavvikling annet fravær.

Dersom miljøretta helsevern følges opp i vår region vil det bli ytterligere flere prøver å analysere, samt evt. ytterligere arbeidsoppgaver som skal gjøres. Dette vil kreve en større arbeidskapasitet, og vil gi et større arbeidsmiljø og et sikrere tilbud til forbrukerne.

8. ALTERNATIVE LØSNINGER

Lofoten mattilsyn

Alternativ 1

Nordland og Troms mattilsyn med sete i Harstad

Ved å opprette en satellitt i Lofoten, vil en kunne dekke behovet for tilsynspersonell lokalt. Det kan da styres sentralt fra Harstad, og med medarbeidere bosatt, og med kontor i Lofoten. Å skulle ha Harstad som arbeidsplass for det lokale tilsynet i Lofoten ville bli svært lite lønnsomt. Bare reisen til ytterst i Lofoten tar nesten en hel dag, slik at stordriftsfordelene med et stort lokaltilsyn blir spist opp av reisedøgn, overnattingsdøgn mv. Man må i alle fall ha bemanning som kan utføre kjøttkontrollen på Horns slakteri. Dette lar seg ikke gjøre uten lokalt forankret personell. Viser for øvrig til statistikk over mengde tilsyn som skal utføres, og behov for tilstedeværelse på det lokale planet. Se vedleggene.

Alternativ 2

Lofoten og Vesterålen mattilsyn med sete på Leknes eller Sortland

Man må forutsette samme løsning ved lokalkontor på Leknes, som ved lokalkontor i Harstad, med satellitt i Vesterålen. Teoretisk vil en kunne ha arbeidssted Leknes for tilsyn med næringsmiddelvirksomheter med unntak av slakteri (se ovenfor). Man må imidlertid måtte påregne en reisetid på rundt 3 timer én vei til store deler av tilsynspliktige virksomheter, og enda lengre for de som ligger lengst unna i Vesterålen. Man må også ta med i betraktning at det er en ferge som tar ca 25 min overfart mellom Lofoten og Vesterålen. Spesielt sommerstid med stor turisttrafikk må man påregne 2 timers venting. Tidsmessig vil det bli svært kostbart for mattilsynet å ha kun Leknes som kontorsted. Den samme problemstillingen blir om lokalkontoret legges til Sortland, med satellitt på Leknes. Også på Sortland er det et slakteri som tilsier tilstedeværelse av personell. Med bakgrunn i statistikken som viser den store mengden tilsynsobjekter i begge regionene, og det faktum at de lokale kontorene skal være styrken i det nye mattilsynet, tilsier at det ikke er tilstrekkelig med ett lokalkontor i Lofoten og Vesterålen samlet.

For kjøttkontrollen ville denne situasjonen være uholdbar. Med et slakteri både i Lofoten og ett i Vesterålen vil dette tilsi behov for en satellitt i en av regionene da det slaktes 2-4 dager pr. uke 3/4 av året, 4-5 dager øvrig. Det skal under slakting alltid være veterinær tilstede. Dette er også en sesongbasert kontroll. Behovet i sesongen er opptil 5 ganger så stort som

utenom sesong. Man må få fatt på kvalifisert personell (enten veterinær eller tekniker med utdanning i regi av Statens Næringsmiddeltilsyn) som i en periode kan styres ut av annet arbeid og inn på kjøttkontroll. Pr. i dag er vi i den heldige situasjon at vi kan stille full bemanning i kjøttkontrollen, noe som gjør at vi har en lik konkurranse mellom de to slakteriene i Lofoten og Vesterålen.

Alternativ 3

Lofoten mattilsyn med sete på Leknes

Ved å legge et lokalt mattilsyn på Leknes vil følgende elementer spille inn. Det lokale næringslivet og forbrukerne beholder den nærheten de har hatt til Næringsmiddeltilsynet, Fiskeridirektoratet og Distriktsveterinæren. Videre beholder man et unikt fagmiljø i regionen. Når man slår sammen de inspektører som hører naturlig inn under det nye mattilsynet, vil man få 5,5 stillinger - både veterinærer og inspektører inn fra Næringsmiddeltilsynet i Lofoten, 6 inspektører fra Fiskeridirektoratet (evt sekretær og saksbehandler samt konsulent) samt minst 1 fra Statens dyrehelsetilsyn. Viser til tabell som viser antall stillingshjemler pr. i dag. Når man tar i betraktning den enorme oppgaven som er å føre tilsyn med 1846 virksomheter, sier det seg selv at ressursen på 12-14 personer pr. i dag er for lav til å dekke det stigende behovet for tilsyn og kontroll.

Både Næringsmiddeltilsynet, Distriktsveterinæren og Fiskeridirektoratet er positive til et samarbeid i Lofoten. Vågan kommune har i brev av 18.juli 02 gått inn for at det lokale mattilsynskontor for Lofoten legges til Leknes. Da man allerede har et næringsmiddeltilsyn med base i Vestvågøy, vil det være naturlig å bygge på denne strukturen, da man rekker hovedmengden av tilsynsobjekter innen en times kjøring. På Vestvågøy har man foruten dv II, 3 veterinærer i hel klinisk praksis. I Vågan er det en dv II.

Tilsynsarbeidet vil bli meget tungvint med lokalisering utenfor Lofoten, Leknes er midt i Lofoten og sentralt plassert i forhold til tilsynsobjektene.

9. VURDERING/KONKLUSJON

Mattilsynet: Lofotkommunene har til sammen en svært stor matproduksjon samt en stor turiststrøm gjennom vår region. Vågan har den største andelen innen fisk, Vestvågøy har den største andelen innen husdyr, mens det for tilsynsobjekter som det kommunale næringsmiddeltilsynet har tilsyn med er fordelt relativt likt mellom de to største kommunene i Lofoten, med unntak av slakteri som er i Vestvågøy, og hvalkjøttmottak som er overveiende størst i Vågan. Moskenes og Flakstad har en del husdyr, og er relativt stor innen fisk.

Vestvågøy har et godt og bredt fagmiljø vedrørende mat:

- En av Nord-Norges største landbrukskommuner. Alle bondeorganisasjonene har gått sammen om programmet "Lofotmat", et utviklingsprogram for landbruket med satsing på nisjeprodukter etc. Programmet følger prinsippene i Landbruksdepartementets verdiskapningsprogram. Lofoten forsøksring leder arbeidet og er et godt kompetansemiljø.
- Et stort fiskerimiljø. Bedriften "Lofotprodukter" satser tungt på videreforedling og salg og ble nylig gitt Fiskeridirektoratets kvalitetspris.. Landets største trålerrederi, en rekke fiskeribedrifter og oppdrettsanlegg.
- Kontroll/tilsynsmiljøene eksisterer på Leknes i dag; Næringsmiddeltilsynet, Fiskerikontor og Distriktsveterinær.

- Nordland fiskerifagskole dekker en rekke fagområder av interesse; industriell næringsmiddelproduksjon og kokkelinje. Skolen er interessant mhp videre utdanning, kurs, rekruttering etc.
- Marin Lipids. – en del av Orklakonsernet. Produserer marine oljer for bruk i mat.
- Lofoten Næringshage. Har fisk, landbruk og IKT som sine satningsområder. Næringshagen er et samarbeid mellom Vestvågøy kommune, SIVA og Nordland fylkeskommune. SIVA karakteriserer næringshagen som en av de mer vellykkede satsninger de er med på. Pr. i dag har næringshagen ca. 80 ansatte, over halvparten med høyere utdanning.
- Europharma. Denne bedriften er landets ledende innfor salg av medisiner til oppdrettsnæringen.

Vi har gode kommunikasjoner internt i Lofoten (nesten alt nås med bil) Vi har også gode kommunikasjoner ut av Lofoten til Bodø og videre sørover. På en dag når man Oslo sentrum ca kl. 10.00, med retur derfra ca kl. 16.00

Det er gode muligheter for arbeid også til ektefelle. Lofoten har et variert arbeidsliv i tillegg til det som er nevnt, så som: Videregående skoler, sykehus, godt utbygde offentlige tilbud etc. Det er også lett å skaffe bolig og barnehageplass på Vestvågøy

Lokalavdeling Mattilsynet lokaliseres til Leknes

Det lokale mattilsynskontor for Lofoten lokaliseres til Leknes. Dette fordi det interkommunale næringsmiddeltilsyn for Lofoten er her i dag, fordi Fiskeridirektoratet har ett av sine kontor på Leknes, og dette er en sentralt plassering i forhold til virksomhetene som skal føres tilsyn med.

Her er lokalisert et slakteri med slaktning 2-4 dager hver uke, unntatt 8 uker om høsten når det er daglig slaktning. Leknes ligger i en fiskeritung region og Vestvågøy er den dominerende landbrukskommune i Lofoten. Dessuten har Leknes et allsidig fagmiljø (se side 12) som vil bidra til et godt faglig miljø og lette rekruttering til mattilsynets stillinger. Antall stillinger som i dag arbeider med mattilsyn i Lofoten, utgjør ca 12-14.

Næringsmiddeltilsynet i Lofoten har tatt initiativ til å starte arbeidet med å komme frem til alternative lokaliteter for et nytt mattilsyn på Leknes. Samlokaliseringen vil bli satt i en sammenheng med laboratorium, miljørettet helsevern og eventuelt andre naturlige samarbeidsparter så som miljøvern, planlegging innen drikkevannsforsyning, beredskap mv.

Viser til vedlegg 2 som klart viser mengden tilsynsobjekter for NT Lofoten i forhold til sammenlignende regioner. NT Lofoten har som statistikken for 2001 viser, det nest største tilsynet i Nordland, nest etter Salten når man ser på hvor mange tilsynspliktige virksomheter som tilligger vårt tilsynsområde.

Vedlegg 1.

Arbeidsoppgaver

Næringsmiddeltilsynet i Lofoten, Fiskeridirektoratet ("Sjømat-tilsynsdelen") og Statens Dyrehelsetilsyn v/distriktsveterinær har følgende arbeidsoppgaver i Vågan, Vestvågøy, Flakstad og Moskenes kommuner:

Tilsyn og kontroll

Næringsmiddeltilsynet	Fiskeridirektoratet	Statens dyrehelsetilsyn
Kafeer, restauranter	Fiskemottak	Husdyr
dagligvarebutikker	Foredlingsanlegg for fisk	Akvakultur
lager	Båter og fiskeutstyr	Avfallsanlegg
kjøttforedlingsvirksomheter	Egenkontroll/revisjoner	Dyretransport
slakteri	Oppdrettsanlegg	Medisinbruk
hvalkjøttmottak	Lakseslakterier	Pelsdyr
småskalaproduksjon	Trålere	Trav- og galoppbaner
vannverk	Attester/slaktemeldinger	Dyrepensjonat
bakeri		Dyrebutikker
gatekjøkken		Slakteri
mobil handel, torghandel		Fiskeslakteri
kiosker		Godkjent for handel med dyr
potet og grønnsaker		Dyreparker
335 virksomheter	937 tilsynsobjekter	511

NMT Sortland og Øksnes fører tilsyn med virksomheter i Sortland, Øksnes og Lødingen, samt statlig delegerte virksomheter i Narvik (tidsbegrenset) Vesterålen; tatt med som sammenligningsgrunnlag- omfatter NMT Sortland og Øksnes, samt kommunene Bø, Hadsel og Andøy som per i dag har egne tilsyn. Nordland er tatt med for å vise forholdstall.

Vedlegg 3.

Tabellen viser statistikk for fiskerinæringen i Lofoten, Vesterålen og Nordland.

Tall for ilandført kvantum og godkjente tilvirkningsanlegg refererer seg til 2001. Tall for merkeregister og konsesjoner refererer seg til 2002

Geografisk område	Ilandført kvantum torskearter i tonn		Ilandført kvantum sild i tonn		Antall fartøy i merke-registeret	Godkjente tilvirkningsanlegg for fisk og fiskevarer	Antall konsesjoner laks/ørret	Antall konsesjoner marin fisk	Antall konsesjoner skjell	Sum tilsyns-objekt
	Norske fartøy	Utenl. fartøy	Norske fartøy	Utenl. fartøy						
Lofoten	47 107		14 342		774	98	27	23	15	937
Vesterålen	48 287	10 205	13 005	2 190	526	37	22	25	26	636
Nordland	120 048	10 207	109 519	15 489	2771	196	166	204	252	3589

Tabellen viser statistikk for Lofotfisket 2002, tall fra Norges Råfisklag

Anvendelse	Kvantum i tonn i rund vekt	Redskapsklasser	Ilandbragt kvantum i tonn	Antall fartøy pr redskapsklasser	Anslagvise antall landinger
Salting	15502	Garn	25389	753	
Henging	25671	Liner	7322	192	
Fersk	2623	Juksa	4191	515	
Frysing	373	Snurrevad	7128	120	